

EL LLENGUATGE

Modelar i emmotllar

Es substantius *model* i *motlle* (amb la variant popular *motllo*, no admesa normativament, però que, com veurem, és usada pel mateix Fabra en el seu Diccionari), tal com sembla evident i com confirmen els diccionaris etimològics, tenen un origen comú: són mots relacionats amb *mode* —que prové del mot primitiu o principal de la família—, procedents de la forma llatina «*modulus*». Caldria afegir-hi, encara, *mòdul*, que és la forma més clarament llatinitzant —la més fidel a la forma originària—, usada pròpiament en la designació de diverses mesures, grandàries i equivalències, però que avui sembla un mot disponible per a proveir-lo del significat que, més convingui a cadascú.

De cada un d'aquests tres noms hem obtingut un verb: *modelar*, *emmotllar*, i *modular*, respectivament. El darrer té un significat molt especialitzat, com a terme de música i, modernament, de telecomunicacions, i el seu ús no sol presentar cap vacil·lació. En canvi, convé de precisar un dels significats de cada un dels dos primers, els que es relacionen amb l'art o la tècnica d'obtenir figures o objectes en relleu: *modelar* significa, segons el Diccionari Fabra, «*afaiçonar en argila, cera, etc. (un model a executar en marbre, bronze, etc.)*» i *emmotllar*, segons el mateix repertori, vol dir «*donar (a una substància dúctil, tova) una forma determinada pitjant-la contra un objecte que fa de motllo*». Per tant, *modelar* —en el significat

que ens importa— és exclusivament un terme d'escultura —no modelen sinó els escultors—, mentre que *emmotllar* té una aplicació més extensa: més que no pas els escultors, els qui emmotllen són els arteans o els operaris.

Però la confusió que a vegades es produeix entre *modelar* i *emmotllar* prové, de fet, de l'ús del castellanisme «*moldejar*», més o menys usual. Dels diversos vocabularis de barbarismes, només el recull el d'Aureli Cortiella, que proposa, naturalment, *emmotllar* com a forma correcta equivalent, perquè «*moldejar*» no és sinó l'adaptació al català del verb castellà «*moldear*», que equival a *emmotlla*. Tanmateix, els qui solen usar aquest castellanisme —en textos relacionats amb l'escultura— hi donen, generalment, el valor equivalent no a *emmotllar* sinó a *modelar*. Com hem dit, l'autèntic escultor, *modelar* —no *emmotlla*— les figures que exhibeix en una exposició.

Albert Jané